

Дмитренко І.,
докторант кафедри національної безпеки,
публічного управління та адміністрування
Державний університет «Житомирська політехніка»

СУСПІЛЬНІ ФАКТОРИ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМОЮ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Цифрова трансформація системи охорони здоров'я є складним і багатоетапним процесом, зміст та напрями якого визначаються не лише рівнем технологічного розвитку держави, а й сукупністю суспільних умов, у яких функціонує система охорони здоров'я.

Особливого значення суспільні фактори набувають у контексті формування механізмів державного управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я. Їх урахування дозволяє визначити, які саме проблеми має вирішувати цифровізація, які напрями її реалізації повинні бути пріоритетними та які цифрові інструменти доцільно впроваджувати на відповідному етапі трансформації.

Характеризуючи суспільні фактори, варто наголосити на важливості їх врахування при формуванні механізмів державного управління цифровою трансформацією, адже цифровізація це дострокової багатоетапний процес, а тому варто визначати пріоритети на кожному етапі. Відповідно до зазначеного суспільні фактори характеризуються наступним чином:

– соціальні фактори – це сукупність умов соціокультурного середовища та поведінкових патернів населення (рівень стресогенності суспільства, шкідливі звички, малорухливий спосіб життя, цифрова залежність, соціальна ізоляція), які безпосередньо детермінують погіршення стану громадського здоров'я (спричиняючи розлади ментальної сфери, ожиріння, гіподинамію) та змушують державні органи прискорювати цифровізацію системи охорони здоров'я. Соціальні фактори характеризують наступні поняття: спосіб життя, стрес, шкідливі звички, ізоляція. Адже саме вони впливають на стан здоров'я людини і як наслідок визначають рівень громадського здоров'я населення країни. Це призводить до перевантаження системи охорони здоров'я

хронічними пацієнтами через незмінність їхньої поведінки, а тому визначає потребу в цифровізації як процесів лікування хронічних хвороби так і процесів профілактики та пропаганди здорового способу життя через цифрові інструменти.

– медичні – зміна показників здоров'я нації (зростання хронічних хвороб, тривалість та складність перебігу захворювань), що створює надмірне фізичне навантаження на мережу лікарень і змушує державу впроваджувати цифрові системи для безперервного дистанційного моніторингу пацієнтів та профілактики хвороби. Стан здоров'я населення країни, є одним з найбільш важливих факторів, що визначають пріоритети цифрової трансформації, адже вони впливають саме на медичну складову цифровізації, а саме цифровізацію медичних послуг в цілому та таких її складових як профілактика, консультування, лікування, діагностування, реабілітація та супровід.

– демографічні – кількісні та структурні зміни в складі населення (старіння нації, депопуляція, внутрішня та зовнішня міграція), які докорінно змінюють віковий і територіальний профіль громадського здоров'я, створюють географічні дисбаланси в доступі до медицини та змушують державу прискорено впроваджувати цифрові рішення для дистанційного догляду та оптимізації медичної інфраструктури. Демографічні фактори характеризуються старіння нації, депопуляцією та міграційні хвилі, а в умовах сьогодення, ще вимушеною внутрішньої міграцією через бойові дії. Це призводить до збільшення частки старого населення, що призводить до збільшення навантаження на систему охорони здоров'я, та територіальних дисбалансів, що впливає на структуру системи охорони здоров'я. Так, держава фізично не може побудувати нову лікарню в кожному селі або приставити до кожного літнього громадянина окремого медика. «Трансформаційні зміни у галузі охорони здоров'я та необхідність вирішення завдань щодо забезпечення належного рівня здоров'я населення в умовах обмежених часових і фінансових ресурсів та зростання очікувань споживачів медичної допомоги, обумовлює потребу у розробці та використанні новітніх

інструментів у зазначеній сфері. Цифрові технології містять потенціал вирішувати складні завдання в охороні здоров'я шляхом впровадження інноваційних рішень, які полегшують доступ до медичних послуг, оптимізують процеси діагностики та лікування, покращують комунікацію між пацієнтами і медичним персоналом, забезпечують більш ефективне управління системою охорони здоров'я. Без інноваційних рішень неможливо покращити демографічні показники та зменшити відставання щодо рівня здоров'я населення від середньосвітових стандартів» [1]. Цифровізація стає єдиним управлінським виходом для забезпечення екстериторіальності медичної допомоги; впровадження телемедицина та мобільних бригад; реалізація технологій цифрового моніторингу. Відповідно при запровадженні цифрових технологій варто враховувати вирішення таких завдань як забезпечення доступності, територіальної незалежності та зменшення навантаження.

– економічні – фінансово-макроекономічні умови життєдіяльності суспільства (рівень доходів, інфляція, безробіття), погіршення яких обмежує доступ громадян до якісного харчування, ліків та здорового способу життя, що призводить до стрімкого зниження рівня громадського здоров'я та змушує прискорювати цифровізацію системи охорони здоров'я. Негативний вплив економічних факторів (економічні кризи, інфляція, безробіття,) зумовлений рівнем бідності населення, неякісним харчуванням, відмовою від профілактики, запущеними станами. Це призводить до стрімкого падіння рівня громадського здоров'я, адже економічні фактори є фінансовим обмежувачем. Цифрова трансформація системи охорони здоров'я може зневолювати сукупність економічних факторів не стільки в частинні здешевлення медичної послуги, скільки в зменшення супутніх витрат (витрати часу (зокрема робочого) для отримання консультації; витрати на проживання; витрати на проїзд та інші).

Підводячи підсумок характеристики суспільних факторів, можна зазначити, що державне управління цифровою трансформацією системи охорони здоров'я це не про технічне оновлення, а про інструменти

оптимізації, зниження соціальної напруги та зменшення завантаженості на систему охорони здоров'я. Крім того, цифровізація дозволяє державі приймати ефективні державно-управлінські рішення з обмеженими ресурсами в умовах, коли населення потребує більше медичної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Гаєвська Л.А., Власюк Н.О., Гамкрелідзе К.Ю. Зарубіжний досвід реалізації державної політики цифрового розвитку: можливості для України. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2025. № 4. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/dy/article/view/6141/6213>